

**BUXORO
AGRO KLASTER**

QISHLOQ XO'JALIGIDA IXTISOSLASHGAN KLASTERLARNI SHAKLLANTIRISH: TAJRIBALAR, NATIJALAR VA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Respublika ilmiy-amaliy anjumani

2021 yil 30 noyabr

Buxoro – 2021

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
IQTISODIYOT VA TURIZM FAKULTETI
“IQTISODIYOT” KAFEDRASI

QISHLOQ XO‘JALIGIDA IXTISOSLASHGAN KLASTERLARNI
SHAKLLANTIRISH: TAJRIBALAR, NATIJALAR VA INNOVATSION
YONDASHUVLAR
Respublika ilmiy-amaliy anjumani
MATERIALLAR TO‘PLAMI
2021 yil 30 noyabr

"ФОРМИРОВАНИЕ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ КЛАСТЕРОВ В
СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ: ЭКСПЕРИМЕНТЫ, РЕЗУЛЬТАТЫ И
ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ"
СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
Республиканской научно-практической конференции
30 ноября 2021 года

«Durdona» nashriyoti
Buxoro – 2021

Dunyo mamlakatlarining ilg'or tajribasi qishloq xo'jaligi mahsulotlarining realizatsiyasini ulgurji savdo birlarida tuziladigan fyuchers va boshqa shartnomalar orqali amalga oshirilishi samaraliroqligini ko'rsatmoqda. Bizning mamlakatimizda tovar xom ashyo birjalarida tuzilgan shartnomalar asosida qishloq xo'jaligi mahsulotlarining sotuv hajmlari yil sayin o'sib bormoqda. Umuman, respublikamizda qishloq xo'jalik mahsulotlarini tayyorlash va sotish tizimida bozor unsurlari asta sekinlik bilan shakllanib rivoj topmoqda. Agrosanoat korxonalarining shakllanishi va rivojlanishi viloyatning ixtisoslashuvi, shuningdek, respublika mehnat taqsimotida tutgan o'rni bilan belgilanadi. Buxoro viloyati agrosanoat korxonalarining o'ziga xos xususiyatlari bilan ajralib turadi. Shu bilan birga viloyatda qishloq xo'jaligining mamlakatdagi an'anaviy tarmoqlaridan chorvachilik, mevachilik, sut-go'sht, donchilik, sabzavotchilik, bog'dorchilik va uzumchilik keng rivojlangan.

Viloyatda agrosanoat integratsiyasini samaradorligini quyidagilarda tumanlar kesimida bo'lib ajratish mumkin:

1. G'ijduvon, Qorovulbozor, Kogon, Vobkent tumanlarida bog'dorchilik, uzumchilik miqyosda rivojlangan, aholini asosiy qismi mazkur tarmoqlarda band;

2. Qorako'l, Olot, Buxoro tumanlarida don, dukkakli o'simliklar ko'p yetishtiriladi, ammo xom ashyo ko'rinishida bozorlarni to'ldiradi;

3. Peshku, Buxoro tumanlarining mahalliy xo'jaliklariga tayangan holda rivojlanadi. Buxoro shahar oziq-ovqat bozorini yangi turdagi mahsulotlar bilan to'ldiradi. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarishda aholining hissasi ortib bormoqda.

Kartoshka va sabzavotlarning 81,5 go'shtning 97.0 foizdan ortiqrog'i, sutning deyarli 98 foizi dehqon xo'jaliklarida ishlab chiqarilmoqda. Buxoro viloyatining oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishda muhim o'rinni eg'allaydigan go'sht va sut mahsulotlarini ishlab chiqarish tarkibiga nazar tashlasak, dehqon xo'jaliklarining hissasi kattaroq ekanligini ko'ramiz.

Buxoro viloyatining sut mahsulotlarini hozirgi kunda sut mahsulotlari ishlab chiqaruvchilar va savdo strukturalari bilan to'g'ridan-to'g'ri aloqalar yoki vositalar orqali realizatsiya qilinmoqda. Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida o'zaro aloqalarning bunday turining vujudga kelishi iqtisodiy jihatdan to'la o'zini oqlagan. Ammo ular faoliyatining harakat mexanizmi ishlab chiqilmagan hamda boshqarib bo'lmaydigan tovar oqimlari va oziq-ovqat bozorining yetishmasligi iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida oziq-ovqat mahsulotlarini taqsimlangan va imte'mol qilishda ma'lum nomutanosibliklarga olib keladi. Aynan shunday holat umuman oziq-ovqat mahsulotlari bilan hamda xususan sut mahsulotlari bilan sodir bo'ldi.

БОШҚАРУВ МЕХАНИЗМЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ – ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИ САМАРАДОРЛИГИНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ

Д.Ш.Явмутов

БухДУ, Иқтисодиёт кафедраси доценти, и.ф.н.,

М.Д.Шоймардонкулов

ТДЮУ талабаси.

Қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш ва ресурслардан оқилона ва самарали фойдаланишни ташкил этиш учун минтақаларда иқтисодий механизмларнинг қай даражада жорий этилганлиги муҳим аҳамиятга эга. Иқтисодий механизмлар орасида хўжаликнинг иқтисодий эркинлиги асосий элементлардандир. Чунки, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчилари мустақил қарор қабул қилиш, тадбиркорлик маҳоратларини эркин ишга солиш, хўжалигининг ички имкониятлари доирасида фаолият юритиш, молиявий – иқтисодий механизмлардан тўла ва самарали фойдаланиш имкониятига эга бўлмас экан қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ҳам, хўжаликларнинг рентабеллиги ҳам оширилиши мумкин эмас. Шу сабаб, республикада қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг асосий субъекти бўлган фермер хўжаликлари ва қишлоқ хўжалик кластерларининг фаолияти доирасида барча молиявий – иқтисодий механизмлардан тўла фойдаланишлари учун давлат томонидан шарт – шароитларнинг яратилиши қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш

самарадорлигининг ортишида, ресурслардан фойдаланишни яхшилашда муҳим аҳамиятли омиллардан деб ҳисоблаймиз.

Мамлакатда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг бош омили хўжаликлар фаолиятини эркинлаштиришдан иборат. Шу нуқтаи назардан ҳам ер ресурсларининг республика қишлоқ хўжалигида тутган ўрндан келиб чиққан ҳолда эркинлаштириш жараёнининг ушбу соҳада амалга оширилишига кўп нарса боғлиқдир. Бугунги кунда қишлоқ хўжалиги иқтисодиётини эркинлаштириш борасида тажриба ва билимларнинг етарли эмаслиги, бу борада жаҳон тажрибасини чуқур ва ҳар тарафлама ўрганишни ҳамда, уларни ҳар бир минтақада тармоқнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда татбиқ этишини тақозо этади.

Албатта, эркинлаштириш жараёнини амалга оширишда Ўзбекистон иқтисодиёти ривожланишининг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинishi керак. Жумладан, ер ислоҳоти ва хўжаликларнинг шаклини ўзгартириш, давлат буюртмаси ва сотиб олиши, баҳо орқали тартибга солиш, моддий-техника ресурслари билан таъминланганлиги, қишлоқ хўжалигида молиялаштириш тизими, ирригация ҳамда мелиорация тизими, институционал ўзгаришларни айтишимиз мумкин.

Қишлоқ хўжалиги иқтисодиётини эркинлаштириш энг аввало ердан фойдаланишда соғлом муҳитнинг ривожланиши, иқтисодий самарадорликнинг ортиши, қишлоқда бандлик жараёнлари ва бошқа кўплаб муаммоларнинг ўз ечимини топиб боришида катта рол ўйнайди. Шуни ҳисобга олиб тармоқда эркинлаштириш жараёнларини қуйидаги йўналишларда тизимли равишда татбиқ қилиш лозим:

- бошқарув тизимини эркинлаштириш;
- ресурслар таъминоти ва сервис хизматларини эркинлаштириш;
- нарх-наво тизимини эркинлаштириш;
- ташкилий – агротехник жараёнларни эркинлаштириш.

Қишлоқ хўжалигида бошқарув тизимини эркинлаштириш борасида республика Президенти ва Ҳукумати томонидан бир қатор муҳим қарорлар қабул қилинган. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасининг 21 та қонуни, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 29 та фармони ва 149 та қарори, Ҳукуматнинг 185 та қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва саноатдаги ислоҳотлар тўғрисидаги қарори қабул қилинди. 2019 йилда "Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги соҳасини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган стратегияси" қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикасининг "Уруғчилик тўғрисида", "Қишлоқ хўжалиги учун мўлжалланган ерлардан ва ўрмон фонди ерларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида", "Дехқон хўжалиги тўғрисида", "Томорқа хўжалиги тўғрисида"ги Қонунлари қабул қилинди.

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни юридик ва жисмоний шахсларга иккиламчи ижарага беришга рухсат берилди, шунингдек, томорқа хўжалигида ишлаб чиқарилган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини эркин реализация қилиш ҳукуқи кафолатланди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг махсус қарорлари билан (2020 йил 6 мартдаги ПҚ-4633-сон ва ПҚ-4634-сон) давлат буюртмаси асосида пахта хом ашёси, ғалла ишлаб чиқариш амалиёти ва улар учун давлат томонидан харид нархларини белгилаш бекор қилинди.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида давлат бошқарувини такомиллаштириш бўйича ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазирлигига қишлоқ хўжалиги ерлари ва экинлари мониторингини олиб бориш, қишлоқ хўжалиги экинларини жойлаштириш, қишлоқ хўжалиги ерларини муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга ошириш, республика озиқ-овқат саноатини жадал ривожлантириш ва аҳолини сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўлиқ таъминлаш вазифалари юклатилди.

Фармон ва қарорларга асосан бошқариш тизимидаги кўплаб вазифалар қуйи

бўғинларга, маҳаллий ҳокимиятларга берилиши, бошқаришдаги маъмурий-буйруқбозлик тизимидан аста-секин, босқичма-босқич иқтисодий механизмга ўтиб борилиши амалга ошмоқда. Аммо шуни таъкидлаш лозимки, бозор иқтисодиёти шароитида одамларни бошқаришдан иқтисодий жараёни бошқаришга ўтиш лозим. Бу бошқарув тизимини икки йўналишда давлат даражасида ва ердан фойдаланувчи(фермер)лар даражасида олиб бориш юқори натижаларни беради.

Давлатнинг бошқариш тизими кўпроқ макроиқтисодий ва истиқбол масалаларини ўзида мужассамлаштирадиган самарали аграр сиёсатни олиб боришдан иборат бўлиши лозим. Ердан фойдаланиш тадбирлари йўналишида бу қуйидагиларда намоён бўлади:

- мамлакат озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш;

- кишлок хўжалиги экинлари таркибини деҳқончилик ва чорвачилик тармоқлари манфаатларига, ҳамда минтақа ерларининг ҳудудий хусусиятларига мос равишда ташкил этиш;

- ердан фойдаланишнинг кишлок ва бозор инфратузилмаларини ривожлантириш;

- ер муносабатлари доирасида инновацион лойиҳаларни жорий қилиш ва инвестициялар жалб қилинишига шароитлар яратиш бериш;

- нарх – наво динамикасини назоратга олиш;

- солиқ, суғурта ва молия-кредит тизимини такомиллаштириш;

- аграр фанини ривожлантиришни бошқариш ва фан-техника ютуқларини амалиётга жорий қилишни ташкил қилиш;

- кишлокда янги иш ўринлари яратиш, кадрлар малакасини ошириш;

Ердан фойдаланувчи хўжаликлар – фермерлар даражасида бошқариш қуйидагиларда намоён бўлади:

- ер, сув ва бошқа ресурслардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш;

- етиштирилган маҳсулотни эркин сотиш ва мустақил нарх белгилаш;

- ер муносабатларида технологик жараёнларни мустақил белгилаш ва амалга ошириш;

- ер ресурсларини муҳофазалаш ва бошқалар.

Жаҳон молиявий – иқтисодий инқирози даврида, ер ва сув ресурслари чекланган шароитда кишлок хўжалигини интенсиф ривожлантиришда фермер хўжаликларининг ички имкониятларидан тўла ва унумли фойдаланиш муҳим аҳамият касб этади ва бунда уларнинг иқтисодий эркинлиги асосий омил бўлиб хизмат қилади. Шу сабабдан Ҳукуматимиз томонидан фермер хўжаликлари фаолиятини эркинлаштириш борасида қатор тадбирлар белгиланган ва улар босқичма – босқич жорий қилиб борилмоқда. Бу орқали хўжаликларнинг рентабеллиги ошишига, даромади кўпайишига, аҳолининг турмуш даражаси ортишига эришилмоқда.

Фойдаланилган манбалар рўйхати:

1. Бухоро вилоятида чорвачилик озуқа базаси ва маҳсулотлари ишлаб чиқаришни ривожлантириш. / Монография. Муаллифлар жамоаси. Бухоро. Дурдона, 2018. – 160 б.

2. Рахимов О.Х., Явмутов Д.Ш. Агросаноат мажмуаси иқтисодиёти: кишлок хўжалигида ер-сув фонди ва ундан самарали фойдаланиш. Ўқув қўлланма. Бухоро. Дурдона. 2019. – 140 б.

3. Экономическое обозрение журналы 2021, №8 (260).

4. Явмутов Д.Ш., Рахимов О.Х. Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида суғориладиган ерлардан фойдаланишнинг ҳудудий хусусиятлари. Монография. Шарқ-Бухоро МЧЖ. – Бухоро; 2013, - 202 б.

Development OF AGRICULTURAL COOPERATION IN MODERN ECONOMIC CONDITIONS

Rakhmatullaeva Firuza Mubinovna
Associate Professor of Economics

МУНДАРИЖА

Хамидов О.Х. Табрик ва кириш сўзи 3

I ШЎЪБА. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ ШАРОИТИДА ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИДА КООПЕРАЦИЯ МУНОСАБАТЛАРИНИ УСТУВОР ЙЎНАЛИШ СИФАТИДА РИВОЖЛАНТИРИШ ТАЖРИБАЛАРИ ...6

Б.Н.Навруз-Зода. Кластерларни шакллантиришнинг назарий асослари	6
Фарманов Тўлқин Хайитмуродович, Абдуллоев Аслидин Жунайдуллоевич. Ихтисослашган қишлоқ хўжалиги кластерлар фаолиятини ривожлантириш	8
Явмутов Д.Ш., Б.М. Юлдошева. Современные проблемы орошаемого земледелия в Узбекистане и пути повышения эффективности в отрасли	10
A.J. Abdulloyev. Agroklastarlarni shakllantirish masalalari	12
М.А.Орипов. Ўзбекистонда биоиктисодиёт соҳаларини ривожлантиришнинг зарурат ва имкониятлари	13
Qayimova Z.A., Qosimova X. J. Vuxoro viloyati qishloq xo'jaligida kooperatsiya munosabatlarining iqtisodiy tahlili.....	17
Д.Ш.Явмутов, М.Д.Шойимардонкулов. Бошқарув механизмларни такомиллаштириш – қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши самарадорлигининг муҳим омили	19
Rakhmatullaeva Firuza Mubinovna, Tairova Masuma Muxammedrizayevna. Development of agricultural cooperation in modern economic conditions	21
Қурбонов Алишер Бобоқулович, Журақулов Азим. Агросаноат мажмуида ишлаб чиқаришни ташкил этиш йўналишлари	23
О.Дж.Хусаинов, М.Қ.Мелсов. Чорвачилик соҳасини барқарорлигини таъминлашда хизмат кўрсатувчи инфратузилмани ривожлантириш омили	25
Gafurova Sh.K., Odayeva N.F. Prospects for the development agriculture in the republic of Uzbekistan.....	28
Ш.Ш.Болтаев. Инновацион иқтисодиёт шароитида корхонада харажатлар самарадорлигини бошқаришда тежамкорлик режимига амал қилишнинг асосий йўналишлари.....	30
Очиллов Назрилло Файзиллоевич. Ўзбекистон қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва унинг рақобатбардошлигини оширишнинг устувор йўналишлари	33
Taylakova Dilafro'z Baymamatovna, Jomurodova Charos Qahhor qizi. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyotini rivojlantirishda xizmatlar sohasining o'rni	37
O.K. Xudayberdieva. Raqamli iqtisodiyotda agrosanoat klasterlarining shakllanishi va rivojlanish xususiyatlari	39
Isomov B.S. O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning harakatlar strategiyasi asosida investitsiyalarni jalb etishning ustuvor vazifalari.....	42
Балташев Журсинбай Муратбаевич. Қорамолчилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш самарадорлиги	44
Ш.Ш.Болтаев. Инновацион иқтисодиёт шароитида асосий воситалар билан боғлиқ харажатлар самарадорлигини бошқаришда тежамкорлик режиминига амал қилиш масалалари	47
Очиллов Назрилло Файзиллоевич. Тараққий этган мамлакатларда қишлоқ хўжалиги рақобатбардошлигини таъминлашнинг устувор йўналишлари.....	51
Сайфуллаева М.И. Направления сельскохозяйственных реформ в Узбекистане.....	55
Ш.Ш.Болтаев, А.Д. Кудратов. Инновацион иқтисодиёт шароитида хом ашё ва материаллар билан боғлиқ харажатлар самарадорлигини бошқаришда тежамкорлик режиминига амал қилиш масалалари	56

II ШЎБА. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ИХТИСОСЛАШГАН КЛАСТЕРЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ҲОЛАТИ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ ... 61

Бозорбоева Зарнигор Гулмирза қизи. ҒАЛЛАЧИЛИК КЛАСТЕРИ ТИЗИМИДА ХАРАЖАТЛАР ҲИСОБИНИНГ ТАШКИЛИЙ –УСЛУБИЙ ЖИҲАТЛАРИ.....	61
Д.Ш.Явмутов. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК КЛАСТЕРЛАРИ – ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ ШАКЛИ СИФАТИДА	63
Hamroyev Halim Roziqovich. O‘ZBEKISTONDA KLASTERLASH SIYOSATINING ASOSIY MAQSAD VA VAZIFALARI.....	65
A.J.Abdulloev. QISHLOQ XUJALIGIDA KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVASION OMILLARI.....	67
Бобожонов Дилшод Маҳмудович. БУХОРО ВИЛОЯТИДА ПАХТА-ТЎҚИМАЧИЛИК КЛАСТЕРИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ	71
Амиркулов Шухрат Олимович. АГРАР СОҲАДА ИНСОН КАПИТАЛИНИ ШАКЛЛАНИШ ВА РИВОЖЛАНИШ АЛГОРИТМИ.....	73
Давлатов Сухроб Сайитжонович. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ МОҲИЯТИ ВА ЗАРУРИЯТИ.....	75
Сайфуллоев Ойбек Олимович. АГРОТУРИЗМ КЛАСТЕРЛАРИ - ҚИШЛОҚ ҲУДУДЛАРИНИ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНТИРИШ ВОСИТАСИ СИФАТИДА	79
Niyozova I.N., Toyirov N. RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHIDA AGROSANOAT KLASTERLARINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	81
Рахмонова Барно Сохибжоновна. МИНТАҚАМИЗДА ЁНФОҚЧИЛИК КЛАСТЕРЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	83
Fuzaylova Nigina Khakimovna. SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRO-TOURISM IN FOREIGN COUNTRIES AND UZBEKISTAN.	86
Sayfullayeva Madina Sirojiddinovna. ESTABLISHMENT OF AGRITOURISM CLUSTERS IN UZBEKISTAN BASED ON THE PRINCIPLES OF SUSTAINABLE TOURISM.....	87
Qulliyev Oxunjon Anvar o‘g‘li. KLASTER-RAQOBATDA YUTIB CHIQUISHNING ENG OQILONA YO‘LI.....	89
Bababekova D. Sh., Aminova N. B. IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TURISTIK LOGISTIKA	90
Kamolov X.Z. QISHLOQ XO‘JALIGINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ORQALI TURIZM SANOATINI RIVOJLANTIRISH	92
Dilmonov Q.B., Hakimova Sh. JONDOR TUMANIDA PAXTACHILIK KLASTERLARINI TASHKIL ETISHNING O‘ZIGA XOS YO‘LLARI.....	94
Yuldasheva Komila. QISHLOQ XO‘JALIGIDA IXTISOSLASHGAN KLASTERLARNI SHAKLLANTIRISH HOLATI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	97
Гиязов Б. Б. ЎЗБЕКИСТОНДА АГРОКЛАСТЕРЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЗАРУРАТИ	99
Шодиев Бекзод Тўлқинович. ҚОРАКЎЛЧИЛИК КЛАСТЕРЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИ ВА УНИНГ ТАШКИЛИЙ, ИҚТИСОДИЙ, ҲУҚУҚИЙ, ИЖТИМОЙ ВА ЭКОЛОГИК ЖИҲАТДАН УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ	101
Bakayeva M.A., Abdullayeva N. N. Qishloq xo‘jaligida ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish holati va rivojlantirish istiqbollari.....	104
Қосимов Жаҳонгир. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА МЕВА-САБЗАВОТ КЛАСТЕРЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ИҚТИСОДИЙ МАСАЛАЛАРИ.....	105
Boltayeva Sh.B., Mardonova Ozoda. Klaster nazariyasi va ularning faoliyati	108
Normamatov I.B., Pardayeva M.U. QISHLOQ XO‘JALIGI MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISHDA KLASTER MODEL VA UNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O‘RNI... ..	109
М.М.Яхяев. МАМЛАКАТИМИЗДА ЯЙЛОВ ЧОРВАЧИЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЗАРУРИЯТИ ВА УНДА ҚОРАКЎЛЧИЛИКНИНГ ЎРНИ	112
С. Ф. Салимова. ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЕ КЛАСТЕРОВ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ	114

Аминов Ф.Б. ПУТИ РАЗВИТИЯ КЛАСТЕРОВ В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ	116
Файзиёва Ширин Шодмоновна, Маматов Абдувайт Олимжон ўғли, Ибрагимов Иброҳим Ҳамро ўғли. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА АГРОКЛАСТЕРЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ	117
Гиязова Нозима Баязовна. ЎЗБЕКИСТОН ТЎҚИМАЧИЛИК САНОАТИДА КЛАСТЕРЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ	121
Хужамуродова Сурайё Ибрагимовна. ПАРРАНДАЧИЛИК КЛАСТЕРИ ТИЗИМИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ БОШҚАРИШНИНГ АХБОРОТ ТАЪМИНОТИ	123
Saidova Feruza Kamolovna, Buranov Daler. BUXORO VILOYATIDA TURISTIK KLASTERLARNI TASHKIL ETISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	124
I.G.Djabborov. MAMLAKAT ERKIN IQTISODIY HUDUDLARI KESIMIDA TURISTIK ZONALARNI TASHKIL ETISH MUAMMOLARI	130
Собир Хасанов. МЕВА-САБЗАВОТЧИЛИК ТАРМОҒИ РИВОЖИДА КЛАСТЕРЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ	136

III ШЎЪБА. ПАНДЕМИЯДАН КЕЙИНГИ ДАВРДА ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ ВА ИНФРАТУЗИЛМА СУБЪЕКТЛАРИ ЎРТАСИДА КООПЕРАТСИЯГА АСОСЛАНГАН ЛОГИСТИКА ТИЗИМИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ .....

А.Кучаров. ҚАЙТА ИШЛАШ БОЖХОНА РЕЖИМИДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ТОВАРЛАРИНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ ТАЛАБЛАРИНИ СОДДАЛАШТИРИШ	139
Садуллаев Аминбой, Ваисов Дилшод, Мадраимов Ҳабибулла. ИҚТИСОДИЁТНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ ШАРОИТИДА МИНТАҚА ЧОРВАЧИЛИГИДА КИЧИК БИЗНЕСНИНГ РИВОЖЛАНИШ МУАММОЛАРИ	141
Xodjayev Anvar Rasulovich, Amonov Mirzohid To'ymurodovich. QISHLOQ XO'JALIGIDA LOGISTIKA INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	144
И. Х. Собиров, Б.Асқаров. АРХИТЕКТУРА ВА ҚУРИЛИШ СОҲАСИНИ ИННАВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ	145
Xushvaqтова Zarnigor Anvar qizi. AHOLINING UY-JOY KOMMUNAL XIZMATLARI KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	147
Нарзиев Мирфайз Махмуджонович. ПАНДЕМИЯДАН КЕЙИНГИ ДАВРДА ТУРИЗМ СОҲАСИНИ КЛАСТЕР ЁНДАШУВИ АСОСИДА РИВОЖЛАНТИРИШ	150
Saidova Feruza Kamolovna. O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHIT: MUAMMO VA YECHIMLAR	152
Dilmonov Qudrat Baxtiyorovich. ISH BILAN BANDLIK XIZMATI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	156
Rajabova M.A. O'ZBEKISTONDA INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISH YO'LLARI VA SAMARADORLIGINI VAHOLASH	162
Tolipov Muhammadali Ulug'bekovich. ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA RAQAMLI MARKETINGNING NAZARIY ASOSLARI VA XUSUSIYATLARI	165
N.Ravshanova. AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	172
Г.С.Нарзуллаева, Г.Х.Ибрагимова. АВТОМОБИЛ ТРАНСПОРТ ХИЗМАТЛАРИ РАҚОБАТДОШЛИГИНИ ОШИРИШ УСУЛЛАРИ	175
Алимова Муниса Юлчиевна, Равшанов Хуршид Холиқбердиевич. МЕВА-САБЗАВОТ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ВА СОТИШ СОҲАСИДА МУЛКЧИЛИК ВА БОШҚАРУВ ШАКЛЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ	177
Жўраева Зилола Туробовна. ЎЗБЕКИСТОНДА АГРОТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ЯНГИ НОРМАТИВ- ҲУҚУҚИЙ ИМКОНИАТЛАРИ	180
Rajabova M. A., G'afurov Ro'zijon Hakim o'g'li. MAMLAKATIMIZDA MEHNAT RESURLARI VA MEHNAT SALONIYATI KO'RSATKICHLARINI VAHOLASH SAMARADORLIGI	182

Quliyev N.X. DAVLAT INVESTITSIYA SIYOSATINING MAQSADI, MONIYATI VA USTIVOR YO'NALISHLARI	186
М.Х. Уракова. ОСОБЕННОСТИ ВЕДЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	188
М.Ж. Бауетдинов. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРАКТИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ОБОРОТНЫХ СРЕДСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ	190
Игамова Шахиния Зикриллоевна, Жамилова Эзола Вахобжоновна. АНАЛИЗ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ В УСЛОВИЯХ МОДЕРНИЗАЦИИ.....	194
Агзамов А.Т., Исмоилов Муслимжон Камбарали ўғли. Янги Ўзбекистонда солиққа тортиш тизимида тадбиркорларга берилаётган имтиёзлар	197
Юлдошева Шахрибону Анвар кизи, Турсунова Фаёза Зариповна, Инатова Гули Отабек кизи. УЙ-ЖОЙ КОММУНАЛ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.....	201

4-SHO'BA. AGROKOOPERATSIYA VA INTEGRATSIYA MUNOSABATLARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA AMALIYOTGA JORIY QILISH YO'NALISHLARI..... 205

Ф.Х. Назарова, Н.И.Саидахмедова. ОЗИҚ-ОВҚАТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА АҚШ ДУНЁДАГИ ЕТАКЧИ МАМЛАКАТ СИФАТИДАГИ ТАЖРИБАЛАРИ.....	205
Гиязова Нозима Баязовна, Толибова Азиза Тўлқин кизи. КЛАСТЕРЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШДА ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР ТАЖРИБАСИ.....	208
Tadjiyeva Sayyora Uralovna. YASHIL LOGISTIKA.....	210
Khodzhaeva Dilbar Khurshidovna. CHARACTERISTICS OF INCREASING THE EFFICIENCY OF LIGHT INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT	212
A.I.To'raho'jayeva. INVESTITION-INNOVATION RIVOJLANTIRISH – DAVR TALABI, ROSSIYA FEDERATSIYASI MISOLIDA	215
Ashurova Muborak Xayrulloevna. O'ZBEKISTONDA TUG'ILADIGAN TAQCHILLIKNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	217
Boltaeva Mohichehra Sharipovna. Budget taqchiligini bartaraf etish yo'llari	219
М.Х. Уракова. ОСОБЕННОСТИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ПРОЦЕССОВ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ЕГО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ	222
Зайнутдинов Исмоил Самариддин ўғли. МОЛИЯВИЙ АКТИВЛАРНИ БОШҚАРИШ ТАХЛИЛИ.	224
Зайнутдинов Исмоил Самариддин ўғли. Пул маблағларини бошқариш тизими	226
Кайимова З.А., Амонов С. Б. РАЗВИТИЕ МАЛОГО БИЗНЕСА С ИННОВАЦИОННОМ РОСТОМ В РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНЕ	228
Qayimova Z.A. Xamroeva F.Q. TURIZMDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING MONIYATI VA ANAMIYATI.....	230
Кайимова З.А., Шаропов Фарход. ИННОВАЦИОННЫЙ И ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПУТЬ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА	233
Турдиева Муқаддас Умаровна, Назарова Фотима Ҳакимовна. КОРХОНА ХОДИМЛАРИНИНГ ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТИНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ОРҚАЛИ РАҚОБАТБАРДОШЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ ОМИЛЛАРИ.	238
Пулатова Д. ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ПРОЕКТОВ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА	242

М.Ж. Бауетдинов. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРАКТИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ОБОРОТНЫХ СРЕДСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ	245
Назарова Умида Авазовна. КОРХОНАЛАРДА ИННОВАЦИЯЛАРНИ СОҲА ТАРМОҚЛАРИДА САМАРАЛИ ЖОРИЙ ЭТИШ СТРАТЕГИЯСИ	247
Хамраева Сайёра Насимовна, Аманкулова Мухлиса. ЭЛЕКТРОН САВДОНИНГ РИВОЖЛАНТИРИШ ОМИЛЛАРИ	250
А.А.Қодиров. ЭКОЛОГИК ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ХАЛҚАРО ТУРИСТИК ТАШКИЛОТЛАРНИНГ ЎРНИ	252
Rustamov Rajab. QISHLOQ TURIZMI VA UNI RIVOJLANTIRISHDA KLASTER USULINI QO`LLASH	254
Туробова Ҳ.Р. КООПЕРАЦИЯ МУНОСАБАТЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ХОРИЖ ТАЖРИБАЛАРИ	256
Istamkhuja Olimovich Davronov. DEVELOPMENT OF INNOVATIVE TYPES OF SERVICES IN THE HOTEL INDUSTRY	258
То‘хлиев М.М. QISHLOQ XUJALIGI SHAROITIDA TAKOMILLASHTIRILGAN MEVA QURITISH QURILMASINI SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	261
А.Д. Кудратов. ОБОБЩЕНИЕ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА КЛАСТЕРИЗАЦИИ АПК	264
С.С. Давлатов. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ СОЗДАНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО КЛАСТЕРА КАК ПРЕДПОСЫЛКА РАЗВИТИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	267